

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

Katarzyna Leśniewska

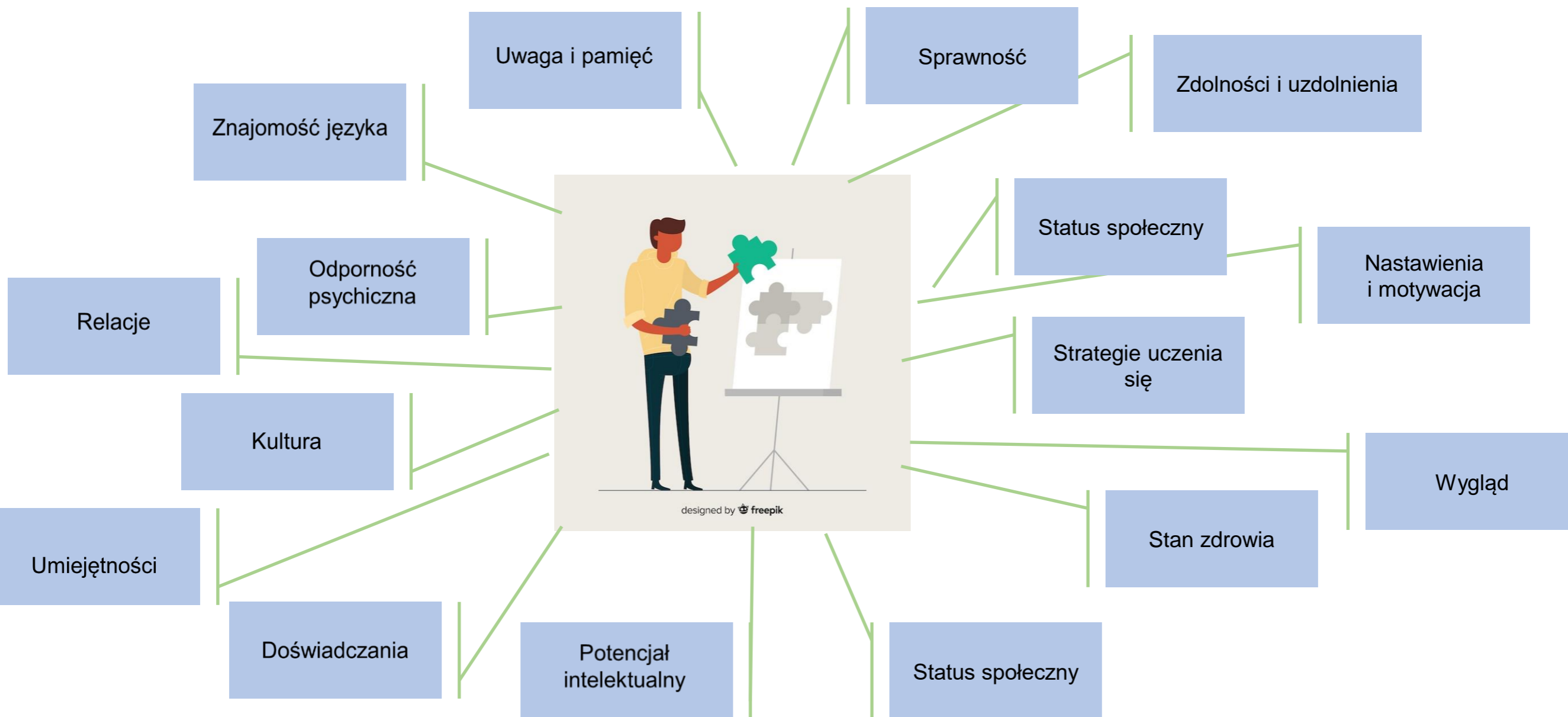
Warszawa, 03.12.2024 r.

**JAK WSPIERAĆ UCZNIÓW
W SAMODZIELNYM UCZENIU SIĘ?**

**Praca z klasą zróżnicowaną
w kontekście uczenia się**

PRACA Z GRUPĄ ZRÓŻNICOWANĄ

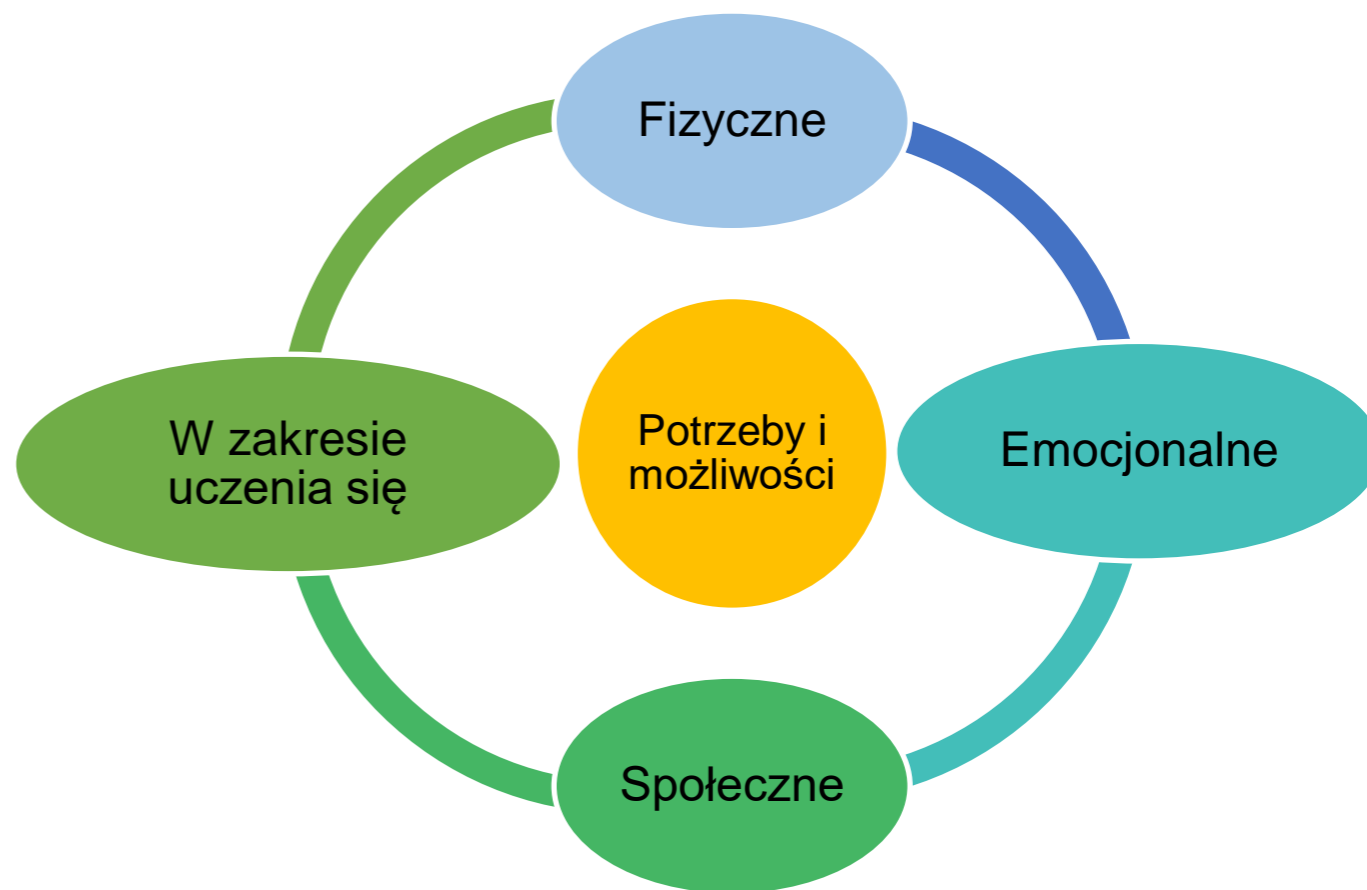
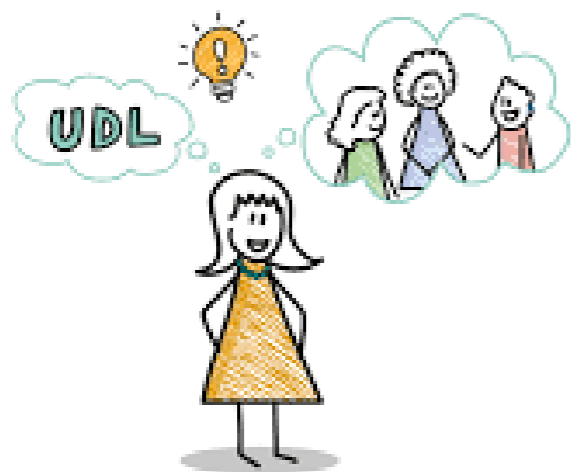
UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE W EDUKACJI

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE W EDUKACJI to taki sposób projektowania procesu dydaktycznego, aby maksymalizował on szanse edukacyjne wszystkich uczniów i uczennic biorących w nim udział”

Magdalena Boła-Cajbica, Marzena Ciborowski, Tomasz Kropik,
Ewa Nowak, Jolanta Aleksandra Rederowicz

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE W EDUKACJI

Poradnik dla nauczycieli i nauczycielek

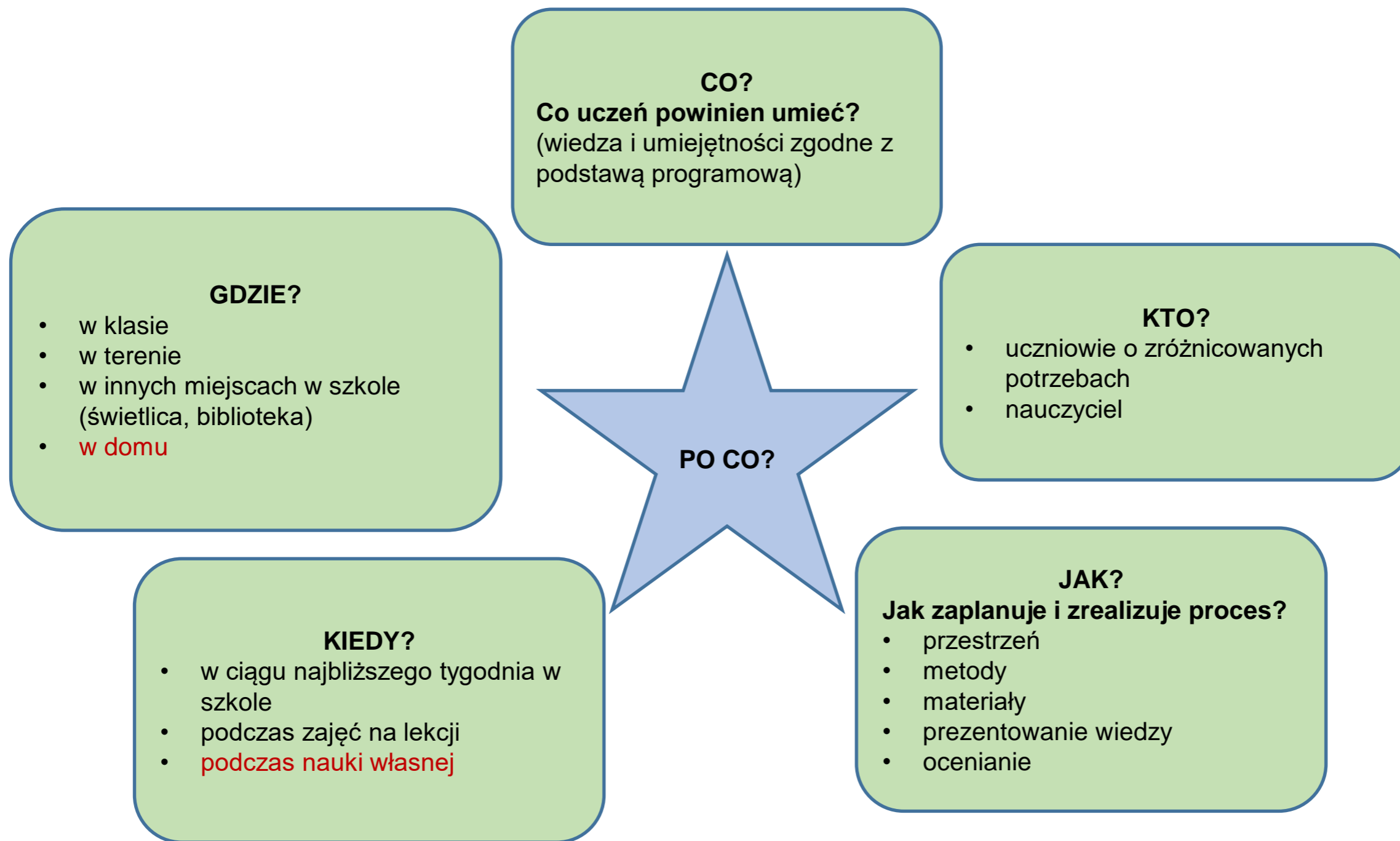
OBSERWACJA FUNKCJONALNA => zrozumieć!

Podczas obserwacji należy przestrzegać kilku ważnych zasad:

- ✓ **obserwuj i koduj zachowania** – unikaj ocen i szybkiego interpretowania pojedynczych zachowań (to grozi nadinterpretacją);
- ✓ **rozłóż obserwację w czasie** – będziesz mieć szansę sprawdzić, czy i jak często zachowanie się powtarza;
- ✓ **przyglądaj się kontekstowi** – zobacz jakie sytuacje poprzedzają lub towarzyszą danemu zachowaniu, zastanów się, na ile mogą być czynnikiem wywołującym daną reakcję dziecka; czy dane zachowanie występuje zawsze w podobnej sytuacji, czy tylko w obecności konkretnych osób lub dodatkowych czynników;
- ✓ **analizuj skutki zachowań** – przyjrzyj się jakie efekty i konsekwencje przynosi dziecku dane zachowanie, co dziecko zyskuje, co traci, jak reaguje jego otoczenie (jak zachowują się osoby wokół dziecka), co się dzieje z nim samym;
- ✓ **stawiaj hipotezy** – bądź refleksyjny; wyciągając wnioski nie formułuj „wyroków”, tylko hipotezy; zakładaj, że mogłeś nie zaobserwować lub nie zrozumieć prawidłowo wszystkiego – dlatego sięgaj do innych źródeł informacji o dziecku i bądź gotów hipotezę weryfikować.

POMOCNE PYTANIA

TRZY ZASADY UNIWERSALNEGO PROJEKTOWANIA

ZAANGAŻOWANIE I MOTYWACJA – zapewnienie różnorodnych form motywowania do pracy

W jaki sposób motywujemy i podtrzymujemy zaangażowanie w uczenie się?

PREZENTACJA – zapewnienie różnorodnych środków przekazu informacji w czasie zajęć dydaktycznych

Jak uczymy? Jak uczymy uczyć się?

DZIAŁANIE I EKSPRESJA – zapewnienie różnorodnych form ekspresji i prezentowania swoich osiągnięć edukacyjnych

W jaki sposób osoby uczące się doświadczają tego, czego się nauczyły? Jak mogą zaprezentować to, czego się nauczyły?

1. ZAANGAŻOWANIE I MOTYWACJA

Wsparcie w zakresie trzech potrzeb psychologicznych (wg. Ryana i Deci):

- ✓ **PRZYNALEŻNOŚĆ** – posiadanie celów i wartości wspólnych z innymi
- ✓ **AUTONOMIA** – inicjatywa i odpowiedzialność za własne działania
- ✓ **KOMPETENCJA** – poczucie sprawczości, przekonanie o możliwości rozwoju

1. ZAANGAŻOWANIE I MOTYWACJA

A. Rozbudzanie zainteresowań

Uczniowie i uczennice rozumieją **cele**, wiedzą po co mają się czegoś nauczyć.

Uczniowie **mogą wybierać m.in.:**

- ✓ stopień trudności zadania
- ✓ sposób realizacji zadania
- ✓ wygląd przedstawianych treści
- ✓ nagrody

Uczniowie **mogą działać**, eksperymentować, manipulować, wyobrażać sobie, tworzyć , obserwować

Uczniowie mogą się **bawić i odczuwać radość** z uczenia się

1. ZAANGAŻOWANIE I MOTYWACJA

B. Podtrzymywanie/wspieranie wysiłku i wytrwałości

Tworzenie dobrego, bezpiecznego **klimatu w klasie**

Traktowanie **błędu jako okazji do uczenia się**, możliwości poprawienia błędu

Zachęcanie do podejmowania **wysiłku (wytrwałość)**

Różnicowanie **tempa pracy**, dawanie dodatkowego czasu, kiedy jest to potrzebne

Angażowanie uczniów i uczennic w **proces oceniania**

Stosowanie planów dnia, planów aktywności, harmonogramów, widocznych liczników czasu

Źródło:
<https://allegrolokalnie.pl/oferta/plan-tygodnia-dla-dzieci-aac-komunikacja>

1. ZAANGAŻOWANIE I MOTYWACJA

C. Samorozwój

Dawanie informacji zwrotnej, monitorowanie osiągnięć (np. portfolio)

Dostarczanie podpowiedzi

Dawanie okazji do autorefleksji

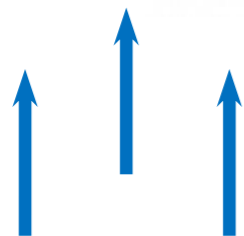
Dawanie **wsparcia emocjonalnego, pomoc w samoregulacji emocji**

Wskazywanie możliwych strategii samodzielnego uczenia się

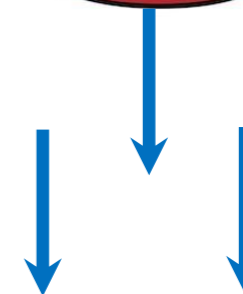
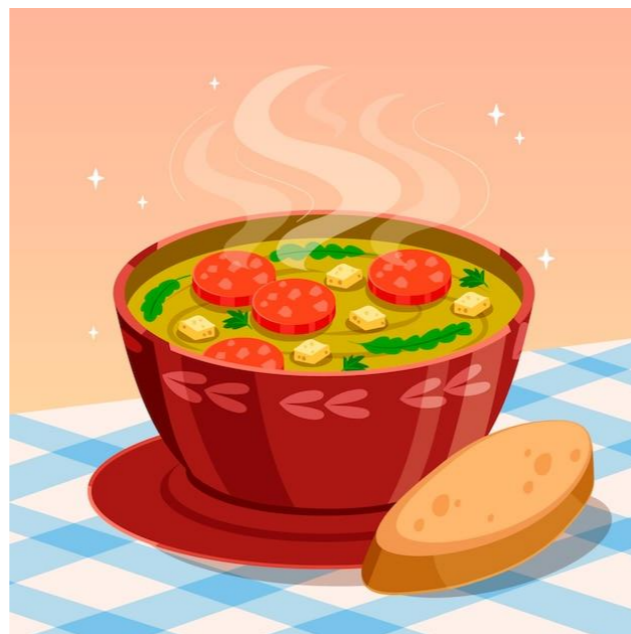
- ✓ organizowanie miejsca pracy i warunków do pracy
- ✓ planowanie nauki i rozłożenie materiału w czasie
- ✓ przygotowanie materiału do pracy (m.in. zakreślanie jako sposób wyszukiwania istotnych treści, robienie fiszek, umiejętność notowania, mapy myśli)
- ✓ polisensoryczne podejście do uczenia się
- ✓ powtarzanie/przywoływanie nauczonych treści z pamięci (monitorowanie, co wiem, czego jeszcze mam/chcę się nauczyć),
- ✓ tłumaczenie innym, żeby lepiej/głębiej zrozumieć problem
- ✓ wyszukiwanie materiałów
- ✓ budowanie zaplecza - kto mi może pomóc

SAMOREGULACJA

Wdech

Wydech

2. PREZENTACJA

(Czego uczymy? W jaki sposób przedstawiamy treści?)

- a) Prezentowanie treści kształcenia
- b) Różne możliwości w zakresie języka, wyrażeń matematycznych i symboli
- c) Możliwości budowania wiedzy

2. PREZENTACJA

ADAPTACJA MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH

- ✓ Stosowanie **pomocy**, umożliwiających poznanie wielozmysłowe
- ✓ Stosowanie **zasad ułatwiających odbiór tekstu**, m.in. czcionka bezszeryfowa, wielkość min. 12 punktów, interlinia 125%, tekst wyrównany do lewej
- ✓ Stosowanie prostego języka, korzystanie z **tekstów łatwych do czytania i zrozumienia** (np. <https://zpe.gov.pl/a/jesienna-pogoda/DbcZ9IXxP?prevProjects=PbvF08Dgh>)
- ✓ Wykorzystywanie filmów zawierających **napisy rozszerzone** (uwaga na potrzeby osób z dysfunkcją słuchu)
- ✓ **Opisy alternatywne i audiodeskrypcja** (uwaga na potrzeby osób z dysfunkcją wzroku)

Samica makaka tybetańskiego karmiąca młode mlekiem....

Źródło: Jean-Marie Hullot, Wikimedia Commons, licencja: CC BY 2.0.

W ciągu jednego dnia krowa daje 9 litrów mleka. Gospodarz za 1litr mleka otrzymuje 2 zł. Ile pieniędzy dostanie gospodarz za mleko z całego tygodnia?

9l

1l \rightarrow 2 zł

W ciągu jednego dnia krowa daje 9 litrów mleka. Gospodarz za 1litr mleka otrzymuje 2 zł. Ile pieniędzy dostanie gospodarz za mleko z całego tygodnia?

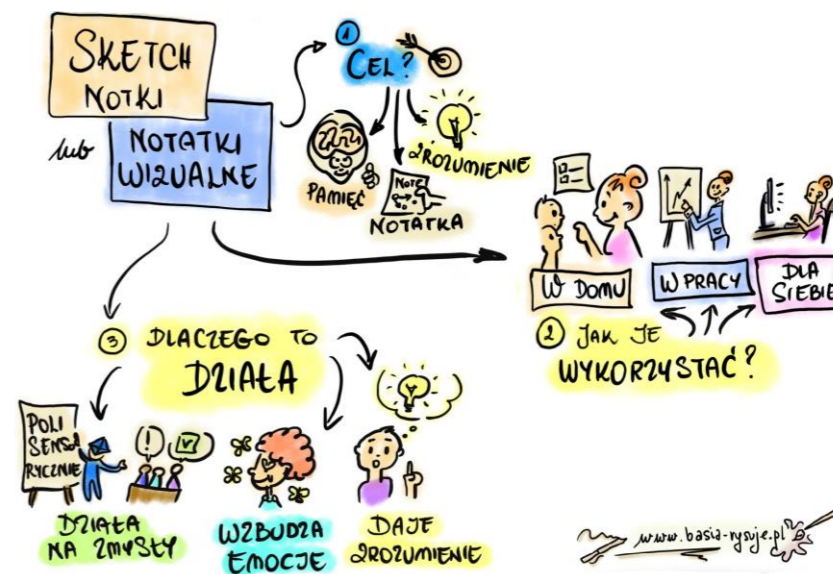
9l

1l

2. PREZENTACJA SPOSOBY PRACY

- ✓ **Elektroniczna wersja materiałów (obok tradycyjnej)** da możliwość elastycznego dostosowania treści do indywidualnych potrzeb
- ✓ **Pozasłowne sposoby prezentowania wiedzy** (notatki rysunkowe, obrazy i piktogramy, wizualizacje danych, mapy myśli, działanie poprzez ruch)
- ✓ Utrzymanie równowagi między **aktywnością i odpoczynkiem**, podtrzymywanie uwagi
- ✓ Wykorzystanie **multimediów**
- ✓ **Wprowadzenie rutyn**, pozwalających np. na powtórzenie materiału, rozładowanie napięcia, określenie nastroju
- ✓ Danie możliwości **twórczej ekspresji**
- ✓ Zadbanie o przedstawianie **różnych punktów widzenia**
- ✓ **Wyjaśnianie trudnych słów i znaków** (słowniki pojęć, porównania, skojarzenia z rzeczami znanymi)

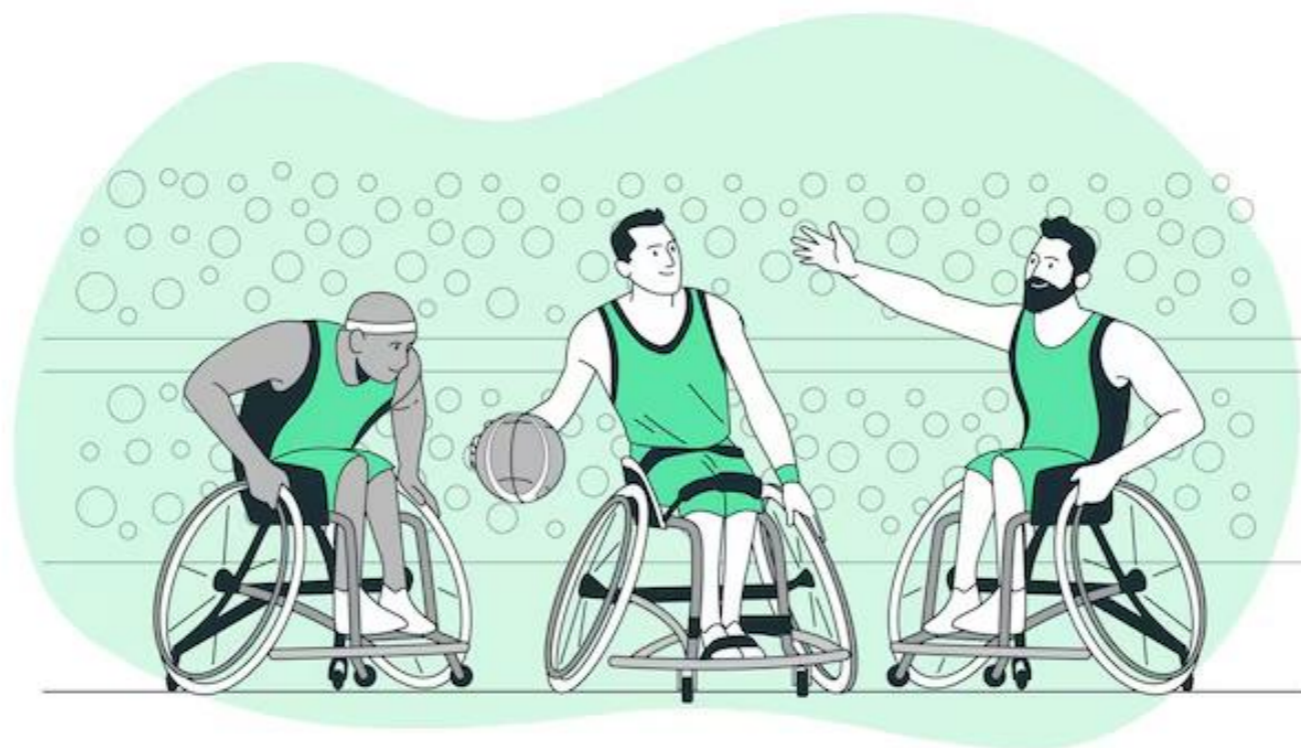
a) Opcji interakcji (czasu trwania, szybkości i zakresu czynności, alternatywy dla sposobów wskazywania rozwiązań, dostęp do narzędzi wspierających)

b) Wyrażanie i komunikacja (używanie wielu mediów, korzystanie z zasobów internetowych i mediów społecznościowych, udostępniamy narzędzia do zmiany tekstu na mowę)

c) Strategie rozwoju (w oparciu o cele i planowanie)

- ✓ **Przestrzeń** klasy sprzyjająca interakcjom i uwzględniająca różnorodne potrzeby
- ✓ **Wyposażenie klasy**, pozostawiający opcje wyboru przyrządów (liczmany, czytniki, słowniki itp.)
- ✓ Praca **w grupach opartych o współpracę**
- ✓ Praca **w grupach**, w których uczeń który słabiej sobie radzi w jakimś zakresie **uzyskuje pomoc, wsparcie**
- ✓ **Wizualny** system oceny i motywacji
- ✓ Możliwość **zapisu tradycyjnego lub alternatywnego** (komputer, maszyna Braille'a)
- ✓ **Prezentacja wiedzy** w sposób najlepszy dla ucznia, alternatywne sposoby udzielania odpowiedzi
- ✓ **Kąciki** aktywnego zdobywania wiedzy
- ✓ **Różnorodne** sposoby **angażowania uczniów**

Rzeczpospolita
Polska

Ministerstwo
Edukacji Narodowej

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

JAK WSPIERAĆ UCZNIÓW W SAMODZIELNYM UCZENIU SIĘ?

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl